

СТ А Н О В И Щ Е

от

доц. д-р Надежда Найденова Христова,
катедра „Стара и средновековна история“, Исторически факултет,
Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“,

за дисертационен труд
за придобиване на образователната и научна степен „доктор“
в научна област 2. Хуманитарни науки,
професионално направление 2.2. История и археология,
научна специалност Средновековна обща история,

на тема

**„Етническа и религиозна идентичност в контекста на
късносредновековната правна система – периферията на Латинския
Запад (XIII–XIV в.)“;**

разработен в Историческия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“,
катедра „Стара история, тракология и средновековна история“,

от дисертант **Тенчо Павлов Карагъзов**

I. Данни за дисертацията, автореферата и публикациите

След запознаване с предоставената ми за становище дисертация на тема **„Етническа и религиозна идентичност в контекста на късносредновековната правна система – периферията на Латинския Запад (XIII–XIV в.)“**, приложените допълнителни публикации и представената документация по процедурата, включително наукометричната справка, декларирам, че дисертантът изпълнява минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 на *Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ)* и чл. 40, ал. 3 на *Правилника за прилагане на ЗРАСРБ* за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и че дисертацията има качествата на оригинален авторски труд, без признаци за плагиатство.

Разкритата процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ е в съответствие с разпоредбите на ЗРАСРБ, на *Правилника за прилагане на ЗРАСРБ* и на *Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“*.

Текстът на дисертацията е издържан в научен стил, написан е на ясен и точен език, без съществени правописни и граматически грешки.

Представеният автореферат, с обем от 29 страници, представя точно и аналитично съдържанието и основните изводи на научния труд и отговаря изцяло на изискванията на съответните закони и правилници.

Освен дисертационния си труд докторант Карагъзов представя и още 4 свои статии, които кореспондират с темата на дисертацията. тези публикации и затова ще се задоволя с констатацията, че те се характеризират с оригиналност и високи научни качества.

II. Научни приноси и съдържание на дисертацията

1. Обща характеристика и актуалност на темата

Дисертационният труд **„Етническа и религиозна идентичност в контекста на късносредновековната правна система – периферията на Латинския Запад (XIII–XIV в.)“**, в обем от 239 страници, е с класическа структура от въведение, четири глави и списък на използваните извори и литература. Изследването е посветено на изключително актуална и методологически предизвикателна проблематика – конструирането, нормативното регулиране и социалното функциониране на етническата и религиозната идентичност в късносредновековна Европа, разгледана през призмата на правната система и институционалната практика. Темата се вписва органично в съвременните историографски дебати за предмодерните идентичности, ролята на правото като социален регулатор и механизмите на включване и изключване в общността на християните.

Изборът като аналитично поле на периферията на Латинския Запад през XIII–XIV в. – Кралство Кастилия, Кралство Унгария и англо-ирландската зона, е методологически оправдан и научно продуктивен и представлява съществен принос към съвременните изследвания, тъй като преодолява традиционния центристски фокус върху Франция, Италия и германските земи. В разглежданите региони правото функционира не само като инструмент за управление, но и като механизъм за дефиниране, категоризиране и йерархизиране на идентичности. Авторът убедително показва, че именно в тези гранични пространства се наблюдава най-висока степен на нормативна чувствителност към религиозната и етническата принадлежност. Като особено положително следва да се отбележи критичното боравене с понятието „идентичност“, което не се използва анахронично, а е ситуирано в рамките на средновековния дискурс за *gens*, *lex* и статус.

Много добро впечатление прави постигнатият в дисертацията баланс между представянето и анализирането на правна теория и на социална практика, което позволява да се проследи не само нормативният модел, но и неговото реално функциониране.

2. Изворова база и методология

Дисертацията се отличава с богата и разнообразна изворова основа, подбрана с висока научна прецизност. Авторът работи уверено и умело с нормативни корпуси (*Fuero Juzgo*, *Fuero Real*, *Siete Partidas* и др.) и актове (кралски привилегии, харти, статутни), каноническоправни текстове, правни компилации, нарративни извори, административна документация, използвани критично и контекстуално.

Работата с първичните извори е осъществена на оригиналните им езици, което свидетелства за много добра езикова и извороведска подготовка. Библиографията включва широк кръг от класически и

съвременни изследвания, представящи основните школи и интерпретации в международната историография.

Особено силна страна на изследването е интердисциплинарният подход, съчетаващ историко-правен анализ, както и анализ на концепции от изследвания на идентичността, както и от такива в сферата на историческата антропология, социалната и културната история.

Използваната методология е ясно формулирана, последователно приложена и напълно адекватна на поставените изследователски задачи. Авторът широко използва метода на сравнителния анализ, чрез който съпоставя различни регионални и правни контексти, като проследява вариативността на нормативните решения и тяхната зависимост от локалната социална и политическа среда.

3. Научни приноси на дисертационния труд

Сред най-съществените научни приноси на дисертационния труд следва да се открият:

1. Успешно осъществен сравнителен анализ на периферни правни системи, който разкрива модели на гъвкавост и прагматизъм, отсъстващи в централните региони.

2. Формулиране на типология на правните режими на идентичност в периферията на Латинския Запад, която има потенциал за приложение и извън конкретния хронологичен обхват.

3. Демонстриране на динамичния характер на идентичността, която се формира в зависимост от правен статус, икономическа функция и политически интерес.

4. Проследяване на зараждането на колективна ирландска идентичност в рамките на конфликтно правно пространство, където английското право функционира като маркер на политическа и културна доминация.

5. Концептуализиране на границата като правно и символно пространство, в което се легитимира властта чрез нормативно

разграничаване между „свои“ и „чужди“, ясно демонстрирано чрез кастилския материал.

6. Въвеждане на нов аналитичен ракурс, който съчетава изследването на нормативни текстове и на практиката на правоприлагане.

Наред с безспорните научни достойнства на дисертационния труд, следва да бъдат отбелязани и някои критични бележки, които имат по-скоро препоръчителен, отколкото принципен характер и не засягат общата положителна оценка на изследването.

1. Структурно трудът е логично изграден, но в някои раздели се наблюдава известна повторемост на аргументацията, която при бъдещо публикуване би могла да бъде редуцирана в полза на по-стегнато изложение.

2. Би могло да се обмисли по-широко включване на канонично-правната перспектива, особено по отношение на религиозната идентичност.

Тези бележки не намаляват научната стойност на изследването, а по-скоро очертават възможни насоки за неговото по-нататъшно развитие и публикуване.

III. Заключение

В заключение може категорично да се заяви, че дисертационният труд „Етническа и религиозна идентичност в контекста на късносредновековната правна система – периферията на Латинския Запад (XIII–XIV в.)“ представлява самостоятелно, оригинално и методологически издържано научно изследване, което демонстрира отлична теоретична подготовка, компетентна ориентация в изворовия материал и способност за самостоятелна научна работа, за критично мислене и формулиране на обобщения с висока научна стойност.

Считам, че трудът напълно отговаря на изискванията на *Закона за развитие на академичния състав в Република България* и правилниците за неговото прилагане. На това основание давам положителна оценка и

предлагам на уважаемото научно жури да присъди на докторант Генчо Павлов Карагъзов образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 2.2. История и археология, научна специалност Средновековна обща история, като гласувам убедено с „да“.

30.12.2025 г.
В. Търново

.....
(доц. д-р Надежда Христова)